

Sankt Andreas Kollegiet i Ordrup – et katolsk kraftcenter

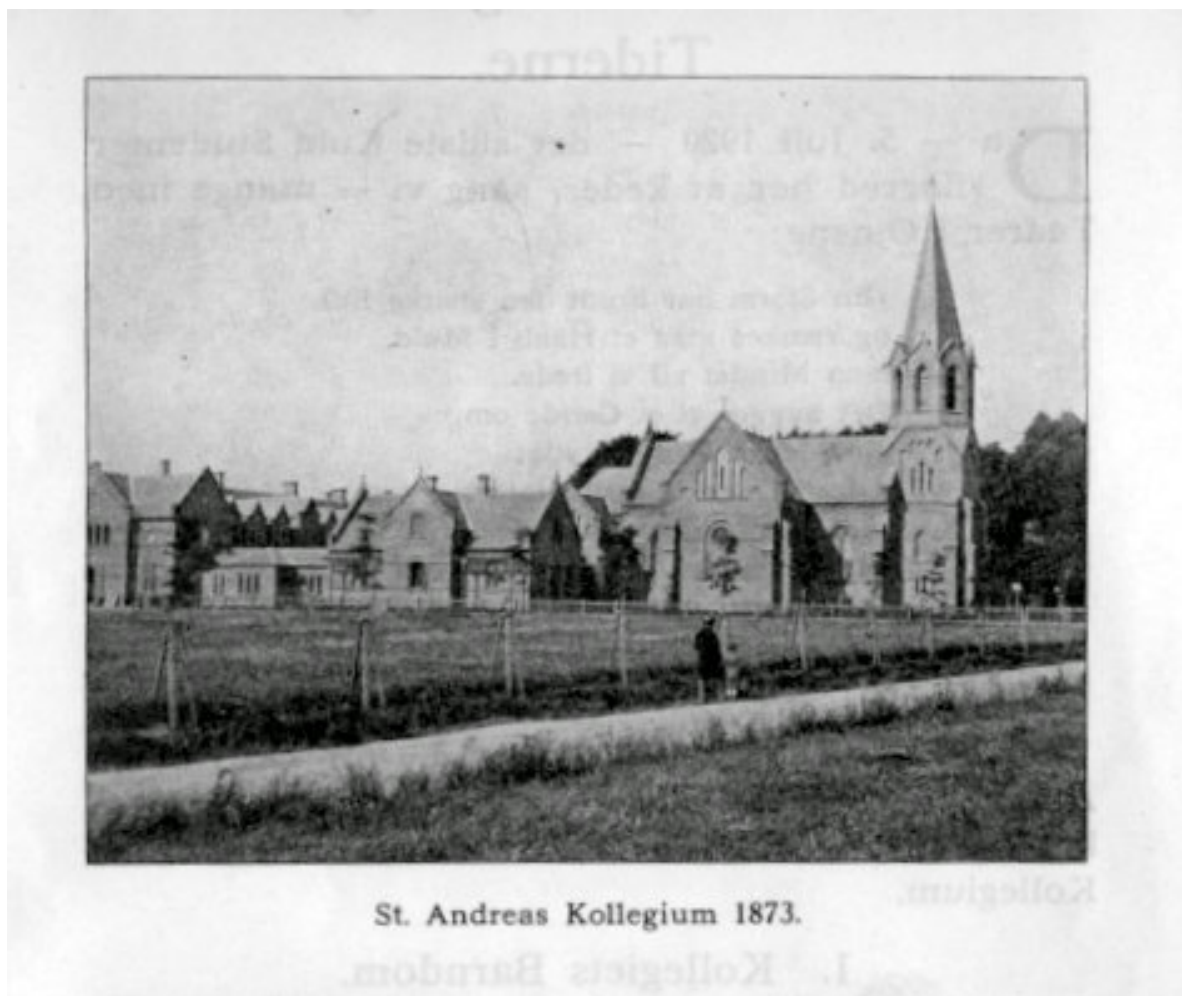
Kollegiet begynder i 1873

Midt i Ordrup mellem eksklusive villakvarterer og vest for Andreas Kirken ligger et stort bygningskompleks, som de færreste ved, hvad indeholder eller kender til den spændende historie bag. En del af bygningerne hænger sammen med kirken, mens de højeste og nyeste ligger adskilt fra disse. Der er tale om det tidligere hovedkontor for Dansk Standard og før det, Det Danske Rengøringselskabs/ISS's administrationsbygninger. Før bygningerne blev indrettet som kontor- og mødelokaler, var der her fabrikation af blandt andet radioer!

Men vi skal længere tilbage – tilbage til 1870'erne. Dengang var det 20 år siden, at den romersk katolske kirke havde fået lov til at praktisere overalt i Danmark. Grundloven af 1849 gav nemlig religionsfrihed.

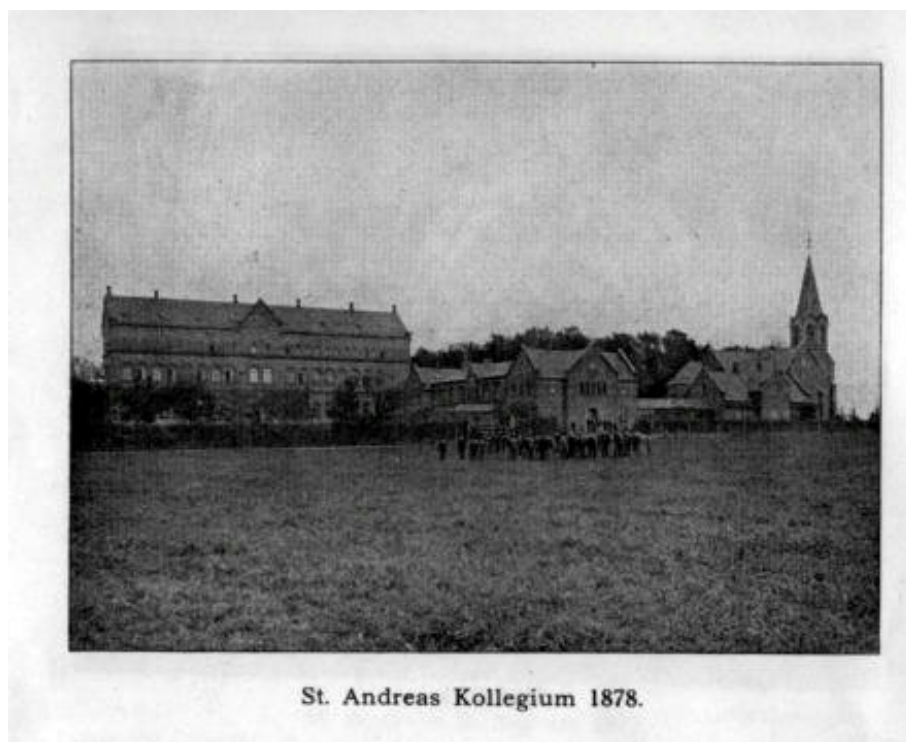
Der var allerede i 1850'erne begyndt at komme katolske nonner og jesuitter til landet, men missionen fik et gevaldigt skub fremad, da Polly Berling (enke efter ejeren af den Berlingske Officin, Carl Berling) konverterede og ønskede at gøre noget for den katolske kirke i Danmark. Efter samråd med den apostolske præfekt i Danmark, Hermann Grüder, blev det besluttet at opføre en rigtig kirke og en tilhørende skole til uddannelse af præster. Når det skete netop i begyndelsen af 1870'erne hang det sammen med, at det nyetablerede tyske kejserrige forbød jesuitterne i Tyskland. Man havde derfor brug for et hjemsted for jesuitterne, og Polly blev overtalt til at finansiere et byggeri tæt ved hendes bopæl på Ordruphøj.

Kilde: *Sankt Andreas Kollegiet Mindeskrift. 1923*

Til venstre for kirken ses præsteboligen, og yderst til venstre dele af den første kollegiebygning fra 1873.

Kollegiet blev hurtigt en succes, og allerede efter fire år måtte man bygge en større tilbygning med plads til et antal kostskoleelever. Fra en start på 15 elever nåede man hurtigt op på over 40.

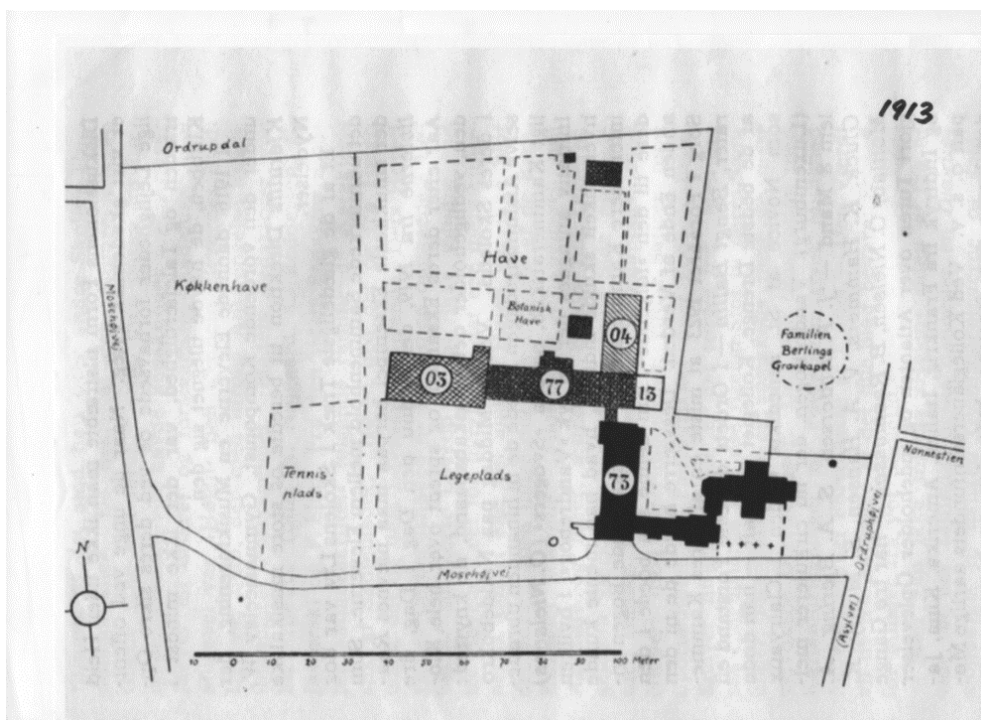
Kilde: *Sankt Andreas Kollegiet Mindeskrift. 1923*

Den oprindelige bygning bag ved eleverne syner ikke meget sammenlignet med den nye treetagers bygning, der blandt andet indeholdt sovepladser, gymnastiksal og studiesale.

Studiesal omkring år 1900. Kilde: Danskebilleder.dk

Igen i 1903/4 og 1913 måtte der udvidelser til (i 1903 var der over 100 elever og i 1913 230), således at den samlede bygningsudvikling så således ud:

Kilde: Sankt Andreas Kollegiet Mindeskrift. 1923

Det fremgår af tegningen, at der kom to ekstra, store tilbygninger til i 1903 og 1904. Derved blev der blandt andet plads til en teatersal, en spisesal og 56 ekstra sovepladser. Bygningen fra 1913 rummer køkken, spisesal og kapel.

Festsalen fra 1903. Bemærk scenen i baggrunden. Kilde: danskebilleder.dk

Som det ses på tegningen på forrige side var der også omfattende udendørs arealer. Der var en stor legeplads, en køkkenhave, en tennisbane og en botanisk have. Skolen havde en række dygtige lærere og var for eksempel kendt for sin naturhistoriske samling.

Men alt dette kom til en brat afslutning med første verdenskrig. Dels blev de tyske lærere og elever indkaldt til den tyske hære, og dels betød oprettelsen af Weimarrepublikken, at jesuitterne igen kunne praktisere i Tyskland. Elevtallet styrtdykkede i 1920, og kollegiet lukkede og slukkede.

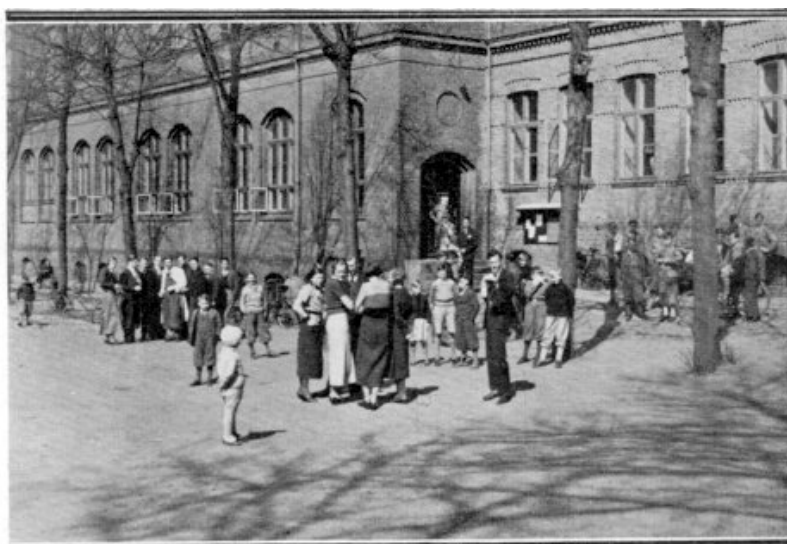
I mellemkrigstiden var der stadig forskellige katolske grupperinger på stedet. Det gælder for eksempel Assumptionssøstrene, der boede på Sankt Andreas fra 1920 til 1930, hvorfra de flyttede til Rygaard på Bernstorffsvej. Desuden havde flere ordner kortere ophold på stedet, blandt andre Franciskanersøstrene, Lioba søstrene og Maristbrødrene.

Torben Brix' skole

Der blev også drevet (ikke-katolsk) skolevirksomhed på en del af Kollegiet. Torben Brix drev en noget anderledes skole i perioden 1932 til 1937. Det var en privatejet og privatdrevet skole for både drenge og piger. Skolen havde elever fra 1. Klasse til 3. G med meget få elever på hvert klassetrin. Skolen havde et bredt sigte, idet den udover kostskole også var forberedelsesskole,

mellemskole, realskole, sproglig og matematisk gymnasieafdeling, samt praktiske mellemklasser og præliminærklasser. Nu var området skoler kommet på omgangshøjde med situationen, så det var ikke de bedste elever, der søgte Brix' skole, der havde en anderledes pædagogik end områdets andre skoler. Skolen havde nogle meget specielle skoleuniformer efter engelsk forbillede, og som en del af undervisningen tog man på studierejser til flere af Europas hovedstæder.

Torben Brix havde ikke eksamensret, så eleverne måtte gå til studentereksamen på Københavns Universitet. I alt bestod ni elever studentereksamen i Ordrup-perioden, og de fik alle små eksamensresultater. Efter tiden på kollegiet eksisterede skolen i andre bygninger frem til 1946.

Kilder: Årsskrift fra Torben Brix' skole 1933

Industri og kontorer overtager bygningen

Den store forandring kom i 1938, da den største del af bygningskomplekset blev solgt til en entreprenør, som indrettede en radiofabrik i de store bygninger. Han var måske mere entreprenant end godt var, idet han fabrikerede dele til de tyske V2-raketter! Som konsekvens heraf blev den centrale del af bygningskomplekset saboteret i januar 1945 af BOPA. Det lykkedes sabotørerne at indsmugle en stor mængde sprængstof i bygningen på trods af, at der var intensiv tysk bevogtning af stedet. Sprængningen var så kraftig, at vinduesrudder blev ødelagt i flere hundrede meters afstand.

Kilde: Sebastian Olden-Jørgensen: *Sankt Andreas Kirke 1873-1998*.

Hele den midterste del af de store bygninger blev bombesprængt. Man ser lyststedet Ordruphøj i baggrunden.

Fabrikken blev genopbygget og udvidet i 1948, og produktionen fortsatte frem til 1965. Herefter blev bygningerne renoveret og indrettet til kontorer. Fra 1965 til 1995 samledes de forskellige afdelinger under ISS (rengøringselskabet) på lokaliteten. I 1996 flyttede Dansk Standard ind, og de havde til huse på det tidligere kollegie helt frem til 2014, hvor de flyttede ind til mere centrale kontorbygninger på Nordhavn.

Fremtiden

Hvad der herefter skal ske med bygningerne er ikke afgjort i skrivende stund, men ét forslag er at rive dem ned og bygge rækkehuse i stedet:

I det ovenstående forslag er bygningerne fra 1904 og 1913 bevarede, men et alternativt forslag går ud på at bygge rækkehuse på også denne del af grunden. De oprindelige bygninger fra 1873 er ikke berørt af disse projekter, men det forlyder, at bispestolen gerne vil sælge det meste af det gamle (dog undtagen kirken). Men måske kan vi da i det mindste også fremover glæde os over det første kollegium og dets hovedindgang:

Tekst, foto og redigering: Niels Ulrik Kampmann Hansen og Flemming Noes-Rasmussen

Gentofte Lokalhistoriske Forening, september 2015.